

ՊՈԼԿԱՐԻԱ

ՊԱԹՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան 8 Ժր.
Վեցամսեայ 4 Ժր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

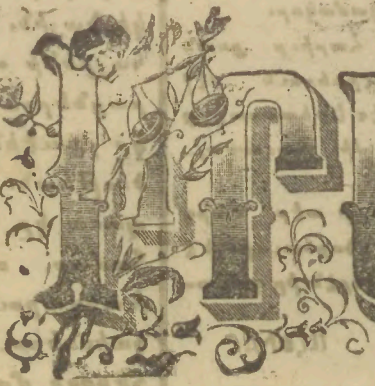
Տարեկան 10 Ժր.
Վեցամսեայ 5 Ժր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. Տօլ.
Վեցամսեայ 1. Տօլ.

ԿԱՆԻՒԿ

ՄԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՄԵՐ.

ՄԱՐԿԱՆԻՆԵՐ

Լ. ԲԱՆԻՐ

Ա. ՉԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Իրաւաբան Էմիլ Զեյն

rev. Pere G. Kalemkarian Michitaris
tengasce № 4
Réf. 101 d. Journal
Vienne

Вестник

Вестник

Вестник

Вестник

Տ. ԵՐԱՆԱԿԱՆ ՅԱՆՈՒՑՄԱՆ
ՍՐ. ԱՂԱՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ
22 Փետրվար 1910

Մեր արագին շնորհաւարութիւնը եւ քաղաքացիութիւնները այս նորապսակ ամուսինը
Տ. Երանական Յանուսիսի պատանի տղայի մէջ զոր անմահ զորութիւնը ունի արագին շնորհաւարութիւնը եւ քաղաքացիութիւնները այս նորապսակ ամուսինը
Տ. Երանական Յանուսիսի պատանի տղայի մէջ զոր անմահ զորութիւնը ունի արագին շնորհաւարութիւնը եւ քաղաքացիութիւնները այս նորապսակ ամուսինը

ՏԵՂԱԿԱՆ

Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց մեծամասնութեան հրաժարած ըլլալուն հետեւանքով, նորին ընտրութեանը ձեռնարկուած է, և արդէն շաբաթէ մը ի վեր ընտրողաց և ընտրելեաց ցանկերը ըստ Ազգ. Սահմանադրութեան պատրաստուած ու եկեղեցւոյ բակը կախուած ըլլալէ զատ, Ընտրողական Ժողովոյ նախագահին կողմէ իւրաքանչիւր ընտրողի հրաւիրա գիր զրկուած է, և վաղը պիտի կատարուի ընտրութիւնը նոր թաղ. Խորհրդոյ եօթը անդամոց:

Բարեբաղդաբար այս անգամ ընտրելիները, այսինքն թաղական ըլլալ բաղաձայնութիւնը աւարտեն. 2-3 խմբակներ կան որոնք իրենց մարդիկը առաջ կը քննեն ինքնինքնին թաղական ընտրել տալու համար սակայն բարեբաղդութիւն մըն ալ այն է որ այդ խմբակները յեղափոխած քաղաքական կուսակցութեանց գոյն չունին գրէթէ, այլ անկախ մարդիկներ են, այսու հանգերէ յետին մտքեր ու փառասիրութիւններ ունեցողներ ալ չեն պակսիր իրենց մէջ: Մենք այժմ ոչ ինչ չենք ուզեր ըսել որպէս զի իրենք եւանդը չի ընտրուի սա առաջին քայլին մէջ: Սեր ըսել իրենքը յառաջիկային պիտի

վերադառնան, դառնալով իրենց գործերէն և աններող գտնուելով պարտադրեցութեան մասին, որ ստեպ ցոյց կը տուի անգամ մը թաղական ընտրելու հաճոյքը վայելելէ վերջ:

Մեր անկախ դիտողի և անկաշկանդ քննադատի դիրքը պահելու համար մեզ սկզբունք ընտրած ենք տասն և հինգ տարիներէ ի վեր ազգային պատասխանատու պաշտօն չստանձնելու մեզ բաւ համարելով խմբագրի պատասխանատուութիւնը: Մենք կը յարատեւենք այդ սկզբունքին մէջ, և կը յայտարարենք այս անթիւ և թէ ընտրութիւնը չէր եղար զգուշան թերթիս խմբագրին: Եւ նունը իրենց քուէթովին մէջ նշանակելէ, թէ և ընտրելեաց եւ քաղաքացիական անկախ մէջ «Թաղ. Խորհրդէն» անունն ալ նշանակելու պատիւ ըրեր է ընտրողական Ժողովը, բայց այդ անունը մեր հաճութիւնը առնելու եղած է:

Նախորդ թաղականութեան վերջին երկպառակութեանց առթիւ թերթին մէջ հիւրընկալուած հակընդդէմ գրութիւնները հրատարակելով մենք ու եւ յետին միտք չենք ունեցած մէկ կամ միւս կողմին դէմ ոչ ալ մեր դիտողութիւնները մէկը հարուածելու կամ միւսը ապաւինելու նպատակաւ ըրած ենք, այլ պարզապէս գործուած թերթիւնները և չափազանցուած ամբաստանութիւնները իրենց իրական վիճակով մեր ընթերցողներուն պոկկերացնելու և զգոյն չափը ոտնակոխուելէ փրկելու համար մերով սանն:

ԱՉԳԱՅԻՆ

—Ս. Հայրապետ Տիգրան պիտի երթար եւ ինչպէս կըստէր, միջնորդութիւն պիտի ընէր Կովկասի փոխարքային մօտ քաղաքական խնդիրներու արձակման համար, իր Երեւան գտնուած միջնորդի ուստիական պատիւն սպաննելուն պատճառաւ, կատարելութիւնը Հայոց վիճակն իսկապէս ցած և խաղաղութիւններն ու բանտարկութիւններ արգէն ծայր տուած ըլ-

լալով: Ն. Ս. Օձուրինն ապարդի նկատուելէ այս միջոցիս իր ուղեւորութիւնը Տիգրան եւ վերադարձը է ոչ զակի էջմիածին:

—Ներսիսէի խմբագրութեան ուղղութեամբ մասնաւոր նամակ մը շատ տըխուր ցոյց կուտայ: Ներսիսի ուստիական վիճակը, ուստիական պատիւն սպաննելու պատճառաւ բողոքական ձեռքով կատարուելի եղեր հոն, Տիգրանէ մասնաւոր ջոկատ մըն ալ եկած է հիտապետ մենք: Եւ իսկապէս պաշտօնով (Չարիքը տապալելէ կ'որ մէկը չէ՞մ ծոյց տալով):

—Ս. ՊԱՍՐԻՍԻՐԸ շարաք ոչ չեւայացող յիշատակագիրը վարչական հազար փաշայի Ն. Սրբազանութիւնը իրենց ար կրկնեց իր քաղաքացիական շարաքը: Եւ իսկապէս պաշտօնով (Չարիքը տապալելէ կ'որ մէկը չէ՞մ ծոյց տալով):

—Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկոպոս Պոլիս հասած է:

—Առաջին նախորդ առաջնորդ Տ. Մուշեղ եպիսկոպոս Պատրիարքարան կողմէ քանիտա նշանակուած Ալեքի կայի առաջնորդութեան համար:

—Ս. Պատրիարքը կարող չէր լինել իր անյաջողութեան գլխաւոր պատճառն է ապահովագրութեան ստորակական փափկանկատութիւնը զոր ցոյց տուին մեր Ազգ. Վարչութեան անդամները թոյլ տուած խարաններու միջոցաւ ժամագրութեան

թիւն ուզելով և այդ ունեցողութեան միայն կրօնական հանգամանք տալով, միջոցաւ պետք էր իր և պոկկերացիաց ալ պատրիարքը ուղղակի պոկկերացիական իրջոցու ունեցողութիւն ուզել Չարիքն, ու քննադատար չէր ուզել իր քղինք թուրք նախարարներու տաւաղութեան տակ ցոյց տալ: Ս. Պատրիարքը Չարիքն ներկայացնելիք ուզելով Սոփիա զոկել սրտնք է:

—Ներսիսէի խմբագրութեան Տ. Ստեփան Արքեպ. Յովակիմեան աւելի յաջող գտնուած է քան Պոլսոյ Պատրիարքարանը: Չոր Թէրտինանտ Ներսիսէի կայսրանը ժամանելուն Տ. Ստեփան եպիս. հայ պատուիրակութեան մը գ. ունեցած դիմաւորել է Չարիք և վակունք մտնելով բարի զարուստ մաղթել է Պոկկերիոյ վեհապետին, ու սիրալիր ընդունելութիւն մ'ըրեր է:

—Ս. Սիրվարդ Արքեպ. գեղակոտ մեծ նկար մը նուիրած է Էլէնօրա թագուհիին:

—Ս. Պատրիարքը Տ. օր Հագգը փաշայի ապարանքէն վերադառնալուն իր քղինքը տկար զգաց և իրական զէմ տկարութիւնը սակի սաստկացաւ և կիրակի օր անկողին չելաւ:

—Վանայի ընտրութեան խորհուրդը ներք բողոքարար մը գ. կելով Ս. Պատրիարքին, բուն կերպով կը գանգատին կուսակցականներու ծանօթ սնարդորութեանց գէմ և անսնց մեղսակից ցոյց կուտան զառաւական վարչութիւնը և կազմալուծելու Դաւառ. Երեւան. Ժողովը և իրաւամբ կը պահանջեն անոնց լուծումը և անյապաղ հրահանգ կը խնդրեն նոր Երեւ. Ժողովի ընտրութեան:

—Վերջապէս յայտնուեցաւ թէ Տ. Երանական Յանուսիսի հրաժարութիւն ու սքեմը ձգելը Դաւանակ ցականներու անտանելի վարժունքին հետեւանքն է: Պատրիարքարանը քննիչ մը պիտի զրկէ չուտով: Եւ իսկապէս Տ. Երանական հեռագիրի վրայ կը հասնի Պատրիարքարան, Առաջնորդարանի գործերուն անմիջական ուղղութիւն հրաւիրելով Վերջապէս սա ներքին յեցերը չպիտի թողուն որ ազգը իր զրկուած ժողոված իր մտաւոր, բարոյական ու նի. թական զորոյցման աշխատի միտցնալ և անփոփ ուժերով:

ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿ

Ի

Քիւրճերուն հոգեբանութեան ան-
տեղեակ պատմութեան անձնօթ ան-
ձինք ամանեան Սահմանագրութեան
հրատարակուած օրէն սկսած երախա-
յական սիւսմանութեամբ խանութաւի
թուղթի յատկութեամբ ճիշտ մանուկի մը
չաքար եւ պաշտօնի մը ստանալու հա-
ճոյքին պէս իսկ փորձուած մարդիկ
հետեւէն կամ մօտէն կը դիտէին այս
կատակեղանութիւնը տեսնելու համար
թէ վաճառան Եւրոպայի յանգերը

Սահմանագրութեան իր ներկայ վի-
ճակով պարզապէս եւ բացարձակ
կատակեղանութիւն մ'էր Քուրճի մա-
մար, վասն զի ինքը պատրաստուած
չէրաւ այդ, այլ, քամին աւեր բերեր
էր զայն իրեն եւ Յուլիոս 10 ի գեղե-
ցիկ աստուծոյ տեսան օր Մակեդոնիայէն
աղւոր մանչուկ մը եկեր ինկեր էր ի-
րեն գորիւր եւ ասոր անունը դրին Օսմ.
Սահմանագրութեան, կատակը կատար-
եալ եղաւ

Սպարճոսներ սպաննական դիտակի
պէս իրարու հետեւէ փախն, ինչպէս որ
մանուկները միմեանց ետեւէ կը շա-
րեն Սթամպուլի թուղթերը եւ փոփ
մը բաւական է զիրենք կործանելու
համար Այսպէս Սայիտի յաջորդեց
Գեաւիլ Գեաւիլի յաջորդեց Թէվիթի, ինչ-
պէս ինչպէս յաջորդեց Զիլմի Զիլմի յա-
ջորդեց Զաքարի Կիւսկու Կիւսկու գործի
վրայ է Զաքար փաշա իր մեծաշնորհ
խոստումներով վերջը ինչպիսիք ա-
ղէկ կ'ըլլայ . . .

Բայց Զամբուի վերջին օրումն եպար-
քոս աստուած Յէրիք փաշա, վիւնէլմի
աչքին բխր, խնդ մարդը որ իրեն
Ժուրնալի մարտահանութեամբ ներքին
գործոց նախարարութեան հրատարե-
ցուցուած եւ Զամբուի հրամանով ծե-
րակուած անգամ եղած էր, այս անգամ
սահմանագրութեան վերաբնութեան
առիթու իր դիտողութիւնը տեսնայն հա-
մարձակութեամբ մէջ անդ դրաւ, որուն
համար ծափահարելի է ի հարկէ

Յէրիք փաշա ասանց կ'ըսէր ինչ
անգղիական ճապող բացարձակութիւն
նորէ խորշնութեամբ է բաց կըսէ թէ
«Քիւրճ ժողովուրդն է որ տերութիւնը
կազմած է դարաւոր զոհողութիւնն-
րով ու տանջանքներով եւ թէ պէտք
է գիտնալ թէ կարգ մը երկիրներու
մէջ ի գործ դրուած խորհրդարանական
գործիքները պետութեան կազմութեա-
նը ծախսած կը տանին»

Այնքան Յէրիք փաշա, ասանկ չի
ուսկ խօսքի ո'վ ինչ կ'ըսէ

Նախկին հրատարակուած Նախա-
րարը կը յարէ ժողովրդային լիակատե-
րութեան կիւսումն, այսինքն եր-
կիրը Խորհրդարանով կառավարելու
Սիստէմի մասին, Այս փոփոխութեան
թիւնն օրու պիտի տեսնուի, ոչ միայն
Քիւրճերուն, որոնք ստեղծելու են
այս կայսրութեան այլ եւ արեւ տեսն
Ժողովուրդներուն որոնք այսօր կը
կազմեն օսմանեան ազգութիւնը, եւ
իրարմէ կը տարբերեն կրօնով, լեզու-
ով, անցնալով, իրենցով, մասնամար
ու զգացմամբ Օսմ. Միութեան իրա-
գործման արդիւնք են համալսութիւնն
ու համալսելու թիւնը, ինչպէս նաեւ
միւս ցեղերուն ձգտումն իրենց ազգու-
թիւնը շնչեցնելու»

Եւ կը յաւելու իմաստուն փաշան,
«Ազգայնութեան ամենամեծ օրինակ հա-
կցուած է մեր մէջ եւ անոր կուտա-
կիցներն ոյժ գտնելով ժողովրդային
վիճակեղանութեան (այսինքն խորհրդար-
անն իմացի) եւ զայն գործածելով
ոչ թէ քաղաքական ազատութեան,
այլ մէկ մի ցեղի ազգային բազմաբ-

նորուն իրականացման, հետեւանք
կրնալ ըլլալ տերութեան քայքայումը
եւ վաճառի կենթարկուել նոյն իսկ
Քիւրճ ժողովուրդին զոհութիւնը»

Հապա ինչ ընել պէտք է եղեր ըստ
Յէրիք փաշայ համոզման,

Թէ փէ անկէն իկի փաշայ հայրենա-
կիրքը Գոնեայի կուսակալ, եղած միջոցին
իկանքներ, Սելիմ քանդա մայրաքաղ-
քին մէջ տեսնելով չիլիւփառ Քիւրճ-
մէն Հարստութեան մը կործանումն ու
անհետացումը, որուն արեւն կերթար
եւ հնարներ կը խորհէր զայն վերա-
կենդանացնելու համար, Քիւրճի մէ-
ծի միայն Քիւրճերուն վերադարձով
բոկ ոչ—իսլամները եղաւ քաղաքա-
նու Աստուծոյ էին որ բռնի չէին իս-
լամացած եւ պատու մը հաց կ'ընային
նորել այս փառապանք երկրին թափ-
թեփուցներուն մէջ անհրաժեշտներն

Հարկը տարիէ ի վեր այսպէս խոր-
հեցան Քիւրճերն որով կորուստն Մու-
տափիան, Վալաքան, Սերբիան, Զե-
լաքան Լիւանը Բալկանիան, Կրէտէն
եւ, միշտ ճշմարտ եւ ճշմարտ հետա-
մանով աչ—Քիւրճ ցեղերը

Եւ Յէրիք փաշա այս մասին նորա-
թիւն մը չէ, եւ բացարձակութիւն մը չի
կազմեր

Եւ ինչ կը կործանէր, տաժառ փաշան
միշտ է իր այս համոզման մէջ, շատ
միտմունքներն պէտք է ցոյց տալալ-
պէս կարծես եւ համար ընդհանրապէս
երկրին բնակչի թեւն եւ զխաւարա-
պէս Քիւրճ ժողովուրդին հոգեբանու-
թիւնն է այդ, շատ պզտիկ բացա-
ռութեամբ, վասն զի Քիւրճ ցեղը որ,
օրընդորմը հալլը ցոյց տեսնով աղաւթ
է ցարդ, արհամարհում անհարկ մը ձ-
գելով իր ոչ—իսլամ հայրենակիցնե-
րուն վրայ, հոգեւոր եղբայրներն զն-
քան չի վախճի եւ չի քաշուի, որ
քան այն մղձաւանջն որ Հաւաքար
Բոսնիան կը կուսի, բան մը որ իրա-
ւունք կուտայ արհամարհելու կեա-
վութիւնը իր իրեն նեւ հաւատար ըլլալու
առիթալ տեսնելով մարտնչելիք բռն
չէ Հաւաքարը բարի իսլամի մը հա-
մար . . .

Հիշեցրէ կրօնամէջ էին, նորերն ալ
ազգայնութիւն, տարբերութիւն չընել,
մի եւ նոյն այլամերտեան են

Սերբիան ինչ ընել պէտք է

Յէրիք փաշա որպէս հարաւոր վերա-
բայժ մօտը վերջին վրայ կը գնէ եւ
փրկութեան միջոց ցոյց կուտայ այս-
պէս

«Մեր ժողովուրդը նախամեծար պի-
տի համարէր սերիլ գրութիւն մը,
որով զօրաւոր կառավարութիւն մը
որուն երկրին, որոնք ներքեւ անհա-
տակաւ ազատութիւնը զարգանար եւ
ազգին բարոյական ու ճիւղական քա-
րօնութիւնն աւելնար»

Բայց ինչպէս պիտի ըլլային բոլոր
այս երանելիք բաները, ինչու չեղան
միայն ինքն եւ ինչ միայն որ Քիւրճը
Եւրոպական Քիւրճի գոյութիւնը վեր-
տաւէր ինչպէս որ դուրս վաճառեցան
Կրէտէն, Եւրոպի կը նային, Բուլղի
Գրայմարիկն կ'օգտուեն այս ազգու-
րանները իրականացնելու համար

Հին առակ է արդէն, մարդուն հա-
մարտ հաղուտ, երկրին համարտ
օրէնք—եւ ի հարկէ Քիւրճի բացա-
ռութիւնն չէր կազմեր իր բնակչութե-
ան սեւ աչքերուն համար

Տաժառ Յէրիք փաշա ծափահարելի
տեսնուած որ ամենայն համարձակու-
թեամբ իր դաւանանքն հրապարակեց
որ Քիւրճերն շատ շատն ալ դաւա-
նանք կը պատկերացնէ,—օլմառը
փրկալ, չէվիլը լափալ—

Միայն յոյս չունինք այս գրութեան
հիմ ընելուն, վասն զի Քիւրճի թէ

զատարաստուած չէ եւ թէ մարդուն
դաններն ալ շատ երիտասարդն ան-
փորձ անհետաւս եւ կամակոր

Գլուս առաքեալ որ Հարկը քսան
լորտ հաղար Փէլլապալներուն մէջ
կը հալուեն, ըսած է թէ Եւրոպայի
«Թէ յոյս ելանիցն մի հաւատալ-
չէք»—

Շատ գործնական մտքի տէր մարդ
է եղեր Յէրիք փաշա, շնորհաւորելի
ապագէն, որ համարձակութիւն իր դաւա-
նանքն իրապարակեց

ԱԼԵԽԱՐ

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի

ՀԱՅ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Շար. Յախոբի Գիւնի)

Կարգ մը հեղինակներու կողմ-
մէն յայտնուած կարծիքներու հա-
մաձայն, հրատարակչի կուս-
ներու մէջ իրաւունք եւ սկզբ-
բունք դեր մը չունին խաղալիք
Այս բոլոր շարժումներն ապա-
րինի—միջոցներով նպատակ ու-
նին հարուստները զրկել հարը-
տութենէ, անով ոչ թէ նպատա-
ւորելու գործաւոր դասակարգը,
այլ քանի մը առանձնաշնորհա-
ներ միայն, ուրկէ վերջ նորէն
պիտի հաստատուի դարմիւս ոյժի
ազնուականութիւնը նորէն պիտի
ցցուին անհրաժեշտ Վաստաւին
հանդէպ աւարով ու յափշտակու-
թեամբ յղած «Միջակերտարը
(պոստոնաւ) կազմուած չտեսներու,
բարբարիկներու նորակազմ թիւ-
ով Ասոր իրեն ապացոյց մը մատ-
նաշուի Մարգարէ իրաւանց Յայ-
տարարութեան ժեղք յոգեւոր,
զոր ֆրանսական Յեղափոխութե-
ան ծնցուցած ազնուականները
գրի առին, բուն ազնուականու-
թեան, կղերին, եկեղեցիներուն
եւ վանքերուն հարստութիւն-
ները կողոպտելէ եւ իւրացնելէ
յետոյ Աշխարհ տխուր փորձա-
նութիւնը ունեցած է կարեւոր
հաւատալու համար, թէ ժողովուր-
դի իրաւանց երեկի պարփակած
օրները, երեկի ազատարարները
փափաքուած հարստութեան տի-
րանալէ յետոյ ամենէն թուեղ-
պանպանողականները եղած են,
նոստականութեան նորարարականու-
թիւնը յայտարարելու չափ հա-
մարձակ . . . Եւստ հետեւները
երթալու չէ, մեր ազգային կեանք-
քին մէջ, այս իրողութեան ցոյ-
տուն ապացոյցները գտնուի հա-
մար, Կարգ մը Միջակերտային ըն-
կերվարական պետութիւն, նստած յա-
նուն կուսակցութեան հաւաքուած
դարմիւս դէպին վրայ երբ եւրո-
պական մայրաքաղաքներու մէջ
գաղափարական փայլուն ու իշ-
խանական կեանքը կը վարէին
այդ ազգային դրամներով, որոնց
մէկ մասը թէրթրթիւր մով, ու
միւս մէկ մասը միամիտ ազգա-
օրէններու յոգեւորականութեամբ
ձեռք բերուած էին, անդին այդ
միւսին գաղափարականութիւն

մեքենայութիւններով ճշմարիտ
յեղափոխականներ գաղափարա-
կիւնային, ու աւելի հետեւները
հայրենի օճախին մօտ անձնու-
րացներու օրերն ու այրիները
կը լքուէին հասարակաց ողորմա-
ծութեան Ու Երիտասարդ մէջ նը-
պատ կը հաւաքուէր մէկու մը
համար, որուն առողջութիւնը
խանդարուած էր հերոսական
կուսակցութեան միջոցին, Կը ցաւէինք
հերոսի մը, ճշմարիտ հերոսի մը
անունով գործուած այս մոլորաց-
կանութեան մասին, ուրկէ ապա-
հովաբար ենթական անտեղեակ
կը մնար, կը ցաւէինք յայտնուած
գալին դատին ինկած զինուորի
որբերուն եւ այրիներուն հանդէպ
գործադրուած ընկերային, սոցի-
ալի լքումը գիտելով, բայց չէ-
ինք զարմանար տեսնելով սոցի-
ալի ընկերներուն եւ անոնց պոր-
տաբոյժ պետներուն անխիղճ սառ-
նասրաւութիւնը, Անոնք իրաւունք
միայն կուզեն ունենալ, առանց
պարտականութեան հպելու, ա-
նոնց բարոյականի օրինադիրքը
իրենց հաշտին պարտքը արտա-
քսած է իրմէն, եւ զայն ամբող-
ջութեամբ անցուցած ուրիշներու
հաշտին, Անոնք ընկերական հա-
շտներու Մայր տոմարը պահանջ
քի, ազգայնական պահանջքի, ու մի-
այն պահանջքի էջեր ունին, Անոնք
մեղի ծախքեր ալ կը ցուցնեն,
տակայն, Անոնք անհաշտ չըլլալու հա-
մար ըսենք, թէ ծախքեր ալ ունին
անոնք իրենց դիւրակեցութեան,
իրենց համարձակային, ու հա-
տարակական, իրենց անհատա-
կան կամ հաւաքական հաճոյք-
ներուն համար, եւ ծախքեր չա-
հաղործելու համար անմիջին մի-
տմունքները, անձնազնին ալ
իւնը, եւ երկնային հարուստին դրա-
մարկը, Ուրիշ ոչ մի ծախք ու
ժողովուրդը խաղաղութեան ոչխարնե-
րու այդ միտմունքներով միջակ
այսօր իր արեւին ու իր դրա-
մին զոհարարութեամբ, ուրիշ բան ը-
րած չեղաւ եթէ ոչ գաղափարներ
գաղափարականութեան, որոնք օր մը
աւելի անպատկառութեան պիտի ար-
համարէին իր օճախը, իր եկե-
ղեցին, իր ազգն ու հայրենիքը
իրենց Միջակերտային կեանքները
ազգայնական համար, Անոնք տար-
բեր արեւնք կարելի չէր օպա-
սել

Մարգարէ օրոնք ոչ բարոյական
ունին եւ ոչ ընկերական պար-
կեցութիւն, որոնց համար ցե-
ղերու աւանդութիւնները իրենց
օրհանութիւնները կործանուցած են,
գաղափարները բարբարոսներ են,
վանապաշտութեան քանդակ
գործին ծառայելու յարմարու-
թիւնը միայն ունին, եւ որոնք
ընտանիք զուրկ իրենց փողոցա-
յին կամ աշխարհաքաղաքացիի
կեանքին մէջ ուրիշներու կեանքն
ու հարստութիւնը—ըլլան անոնք
անհատներու թէ ժողովուրդներու
իրենց ի սպաս գնելու միակ

տեսականը, միակ նպատակը ու
նին, իրենց ապրած կեանքին
անընդմիջական և անհրաժեշտ
տրդիւնքն է մեր աշխարհը ու վա
յելածը, և ընկերակցութեանը, անհի
խանական ընկերակցութեանը մա
նաւանդ, կրօն Կիւսթավ Լը Պոն,
չառ անգամ մօտիկ մըն է, ան
տուն, անինչ և անընտանիք, այս
ինքն թափառող լիկ մըն է անի
կա, և ամեն դատարար մէջ թա
փառող լիկը անկարգ ապահ և
բարբառս մը եղած է, և Ասկէ ա
ւելի յարմար բացատրութիւն մը
կարելի պիտի չըլլար ստեղծել
պատկերելու համար հայ սոցիա
լիստներուն հոգեբանութիւնը, և
անոնց ընկերական կամ աւելի
ճիշդ հակընկերական միտումներն
ու վարակելակերպը:

Եւ եթէ ԵՍԻ ու ԴԻԱՄԻ խն
դիրը չխանգարէր մաքուր ըզ
գացումները, է՛հ, կը մտնէր, թէ
մենք ինքզինքնիս Յեղափոխական
չառ աւելի մաքուր շարքերու
հանդէպ պիտի գտնէինք (2):

Ե. թէ կուսակցականներէ շատե
րուն մէջ գոյութիւն ունե
ցած ըլլար այն պարկեշտութիւնը
զոր հայ պարզուկ, բարի յեղա
փոխականը անեցաւ, իր ստուար
մեծամասնութեանը մէջ, կը մըրու
նեմ թէ ցարդ տարբերարդիւնք
ներու հանդիսատեսը եղած պի
տի ըլլայինք, Եռակտնութիւնն ու
չահը այդ Սիւրենք-Նիչեան ըն
կերակցութիւնը, որ հեղափոխած Հայ
միջազգայնականներէ իրենց թե
լադրած հիասթափումներովը,
նողկանք ողորդ տուին Հայու
թեան օրտին, և անոր մէջ մարե
լու ջանացին ազնիւ զգացումնե
րու ինքնաբեր պնթկումը: Մի
շաղկապին Հայ Ընկերակցական
ներու ծրագիրը ունի հիանալի
քանի մը տողեր, որոնք ճշգրտա
րէն կը պատկերացնեն դրամին
կատարած գերը միջազգային ըն
կերակցութեան ծաւրուն մէջ
«Դրամը աշխարհաբաղաբացի է,
կրօն ծրագիրը-անշուշտ ծրագրին
հեղինակներուն նման- չի ճանչ
նար ո՛չ ազգ, ո՛չ կրօնք կը նայի
ամենուն վրայ հաւատար անշու
անխտիր կերպով կը կեղեքէ թէ
հայը, թէ թիւրքը, թէ քիւրդը
թէ եզիքը . . . չի ճանչնար ո՛չ
մէկ սրբութիւն-թէ իսկ ըլլայ
Աղթամար մը անշուշտ, ո՛չ մէկ
աւանդապահութիւն հիմնայտակ
կընէ վաղեմի սոմային կաղձա
կերպութիւնը: Թուովութիւններ
կը ձգէ նախապետական ընտանի
քի մէջ-անշուշտ եղբայր եղբոր
դէմ զինելով-կը քայքայէ համայ
նական կեանքը-Անշուշտ դաշնակ
ցելով Օսմանեան Բաթիթիէն հետ
ազգին ու անոր ներկայացուցիչն

(1) Մ. Ս. Գաբրիէլեան ալ իր ՀԱՅ
ԿԱԿԱՆ ԺՅՆԱԺԱՅԻՆ Եւ ՎԵՐԱԴՈՒՄ
ԹԻՒՆԻ մէջ (էջ. 66-67) կրօնքէն թէ
կուսակցական յառաջիկաներու մէջ
մենք գիտ խաղաղած են ԱՌԱՋԱՌԴ
ներու փառաբանութիւնը, եւ անոնք
ձապրելով մտանդութիւնը:

դէմ դործելու համար (էջ. 15):
Հայ ընկերակցականներէ զատ
էկր, պիտի չլինար այս քան ճիշդ
բացատրել ազգին կողմէ կամայ
ակամայ վճարուած դրամներուն
գերը: միջազգայնականներու
ձեռքով:

(Շարունակելի)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ

Հայկական Ընդհ. Միութեան
Կեդր. Վարչ. Ժողովու ուրախու
թեամբ կը ծանուցանէ՝ թէ Բա
րիզոնակ Տիգրան Խան Բէլէկ
եան, որ այժմ տեղս կը գտնուի,
իր բարեսիրական յայտնի զգա
ցումներուն մէկ նոր և փայլուն
ապացոյցը հաճեցաւ տալ ինքնա
բերաբար Միութեան տրամա
դրելով (1000) հազար անգլիա
սկի նուէր մը, այդ գումարով
կիլիկիոյ ծովեզերեայ մէկ քաղա
քին մէջ հող մը գնելու և վրտն
որբանոց մը կառուցանելու հա
մար՝ ի յիշատակ իր հանգուցեալ
եղբոր Դէոֆ Բէլէկեանի:

Բէլէկեան Խան աղէէն ամիս
ներ առաջ յղացած էր այս գա
ղափարը, և այս անգամ իր նպա
տակին գործադրութիւնը յանձ
նելով Հայկական Միութեան, թէ
իր համակրանքը և վստահութիւնը
կը յայտնէ դէպի այս հաստա
տութիւնը, և թէ կապահովցնէ
չուտափոյթ իրադրո՞ւմը ընկե
րութեան կողմէ առաջագրուած
Կիլիկեան Զորքանոցի ծրագրին:

Ասկէ զատ, Զակաղիկի ազգա
յիններէն ընկիւթաբացի Տիւր
Դրիզոր Մէթեմէեան, եզրպա
տահայրն զանօթ լայնոր հաղա
տէրը, փափաքելով իր ծննդա
վայրը օժտել կրթական նոր հաս
տատութեամբ մը և միանգամայն
իր սէշն ու գնահատումը ապա
ցուցանել դէպի Հայկ. Միութիւնը
ամօսոյս 12ին տեղւոյս Ալզ. Առաջ
նորդարանը անձամբ դիմելով Ըն
կերակցեան կողմէ քսան և մէկ
ֆետտան մշակելի հող, որ կը ներ
կայացնէ 3000 անգլ. ոսկի արժէք
մը, պայմանաւոր յետ մահու յիշ
եալ հողին զուտ հասոյթովը Մի
ութիւնս մեծայարգ բարեբարին
անունով վարժարան մը կառու
ցանէ Թոքատի մէջ և անոր
կրթական մատակարարութեան
հողը ինք ստանձնէ:

Վերայիշեալ նուէրին և կտակին
աւթիս Կեդր. Վարչ. Ժողովու
պարտք կը սեպէ Հրապարակաւ
սրտագին շնորհակալութիւն յայտ
նել թէ Տիգրան Խան Բէլէկեանի
և թէ Տիգր Գր. Մէթեմէեանի
որոնց ինքնաբեր և վեհանձն վե
րաբերումը դէպի ազգային բարե
գործութիւնը յուսալի է որ իբրև

բարի օրինակ իր աղնի հետևորդ
ները ունենայ:

Հայկ. Ընդհ. Միութեան
Կեդր. Վարչ. Ժողով
(Կնիթ)
Գահիրէ, 13 Մարտ 1910

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ ՊԱՏ. Ա. ԱՄԻՐԻԱՆԵԱՆՑԻՆ

Կիմանանք թէ Պատ. Ա. Ամիր
իանեանց իր աղիկներուն մի
ջրա քանի մը քաղաքներու մէջ
հանգանակութիւն ըրած է հայ
որբերու ի նպաստ. բարեմիտ ազ
գայիններու ցուցատրելով գեր
ման որբանոցներու մէջ ապաս
տանած որբերու պապկերներ:

Պատուելի Ամիրիանեանց սո
վոր է 1896 էն ի վեր ինքզինք
հայ որբախնամ ներկայացնելով
գլխաւորապէս գերմանացի բարե
սէրներու նպաստները իր գիրկը
հոսեցնել և գործածել իր յար
մար դատած ձևով . . . Այդ մա
օին իրմէ հաշիւ կամ բացատրու
թիւն ուղեւոր իրաւունքը մեզ չէր
վերաբերել մասամբ, քանի որ օ
տարին դրամն էր որ Պատուելին
կառնէր թէ և հայ որբեր, հայ
աղքատի և հայ գաղթականի ա
նունով և չէինք գիտեր թէ ո՞ր
որբերն կը խնամէր:

Բայց մեր ստացած սա վերջին
տեղեկութիւնը տարբեր հանգա
մանք ունի Այս անգամ Պատ. Ա.
միրիանեանց Հայերէ և ոչ-բողո
քական Հայերէ դրամ կը հաւա
քէ հայ որբերու պատկերներ
ցոյց տալով անոնց, որբերու ո
րոնք գերման որբանոցներու մէջ
կը խնամուին եղբոր:

Պոլսահայ թերթերու էջ շա
րունակ կը կարգանք թղթակցու
թիւներ թէ Հայաստանի և Կի
լիկիոյ զանազան վայրերուն մէջ
հաստատուած գերմանական որ
բանոցներու հայ որբուկները Հա
յութեան կորուսելու դատապար
տուած են, անոնց հայերէն իսկ
չի դասախօսուիր այլևս:

Արդ. կը հարցնենք պատուե
լիքն թէ հայ որբերու համար
Հայերէ հաւաքած նոր դրամը ո՞ր
հայ որբերուն յատկացած է, ո՞ր
կը խնամուին անոնք ի՞նչ ոգով
և ի՞նչ ծրագրով կը դաստիարակ
ուին, որոնց պատասխանատուու
թեան և զօնքիօյն տակ:

ՏՊԱՐԱՆ „ԻՐԱՆԻՆԻՔ“

ԵՃ ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԱԳՈՒՐ ԵՒ ԶԱՊԱՌՈՒ ԳԻՆԵՐՈՎ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱՆ ՓԱՐՏԵՐ
Հարսանեկան հրաւիրագիր, Այցատու, Նամակագրութիւն, Պահաւան
Պարտաւորակ, Հաւուստութիւն և ուրիշ գործեր
Հայերէ, Պոլսկարերէ և Յարաւստերէ
Մեզ դիմողներու ճաշակին գոհացում տալու համար Տպարանս իր
տրամադրութեան տակ ունի ամէնապէր յին սխտէմի
գործիքներ և տառեր
ՅԱՆՁՆԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒՄԻՆ ԿԱՆԿԱՎԱՐՈՎ ՄԸ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կը ծանուցանենք հետևեալ ազ
գայիններուն թէ իրենց անունին
եկած նամակներ կան Վառնայի
նամակատան մէջ. ուստի օր ա
ռաջ պէտք է դիմում ընեն որ
ստանան այդ նամակները:

Յակոբ տէր Յակոբեան
Վարդան Մուրաթեան Հաղթանցի
Կարապետ Բուշանեան
Ստեփան Պալքաճը
Մ. Բէշիշեան

Այս մասին մեզ ուղղուելիք հար
ցումներուն կը պատասխանենք
պայմանաւ որ մեզ դիմողը չի
մոռնայ թղթակցութեան ծախքի
համար 1 ֆր. նամակագրոյմ դը
նել իր նամակին մէջ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ԳԵՂՈՒՆԻ"

Իր սովորական դիրքով 92 մեծա
դիր էջերով զարդարուած բազմաթիւ
եւ բազմաթիւ միադրոյն պատկերնե
րով:

Խճագրութիւնը ունի 6 ջանք չէ խը
նայած այնպիսի վիճակի մը մէջ դնե
լու Գ. Գեղունին որ կարելի ըլլայ եւրո
պական ազգերու դիմաց եւս հանելու
զայն, որ պիտի մնայ իբր կոթող մը
Կիլիկեան որբկներու վշտին եւ ա
ռապանքին, եւ իբրեւ յուշարձան մը
այդ երկրին բազմաթիւ հայ նահատակ
ներուն:

Զանց ընելով յիշատակել բազմա
թիւ գեղարուեստական նկարները,
հար՛ է ըսել որ կարեւոր էջեր ունի
աւ իլիկեան դէպքերու պատկեր
ներուն:

Ինչպէս արդէն ծանուցուած է՝ Գե
ղունի հասոյթը յատկացած է Կիլի
կիոյ աղէտեալներուն, ըսել է գեղա
րուեստաւոր ազգայիններ Գեղունին
ստանալով պիտի փրկեն նաեւ որբկ
մը կեանքը:

Յ. Գ. Փափաքողները կամ ուղղակի
Ս. Ղ. Գարու վաւքը եւ կամ ռիւս
տուրքի խմբագրութեան 10 ֆր. գրկե
լով կրնան ստանալ Գեղունին:

ԲԱԶՄԱՎԵՊ

Ազգային, Բանասիրական, Գրական
Պատմական Կենսագրական ամսաթերթ
Բաժնեգին տարեկան 10 ֆր.
Հասցէ՝ Խմբ. «Բազմավեպ»
Ս. Ղ. Գար (Խալիթ) Վենետիկ

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Թ

ԹԻԻՐԻՔԻԱ

Ս. Պատրիարք Սատրապաճազ-
դը բաշայա սօն թագրիւրինի
վերուպ, միւրհէմ ճեղապար ալ-

Սապրգ Պատրիարք Օրման-
եան տախի խառնալանմը վէ
պուրնունտան չօգ գան կէլմիշ

Ինուս քէօյիւնտէ 19 սէնէ
մուգատտէմ Ձերքէլէր Էրմէնի
Քէօյիւլէրին արազի վէ Էմլա-
քընը զապի իտուպ, անլէրի տա-

Նափաա նազըրը Հալաճեան
էֆէնտի ալէյհինէ Մէճիւսի մէ-
պուսանտա վազը օլան միւճատէ-

Սըրպ գըրալը Կարլն սաաթ
10 տա Սթանպուլա Եթիւնէճէք
տիւր, Չար Ֆէրտիւնա՝ տա օլտըը

Եթէմէն մէպուսարը հիւքիւ-
մէթէ պիր իսլահաթ Բըօկրամը
թագտիմ իթտիլէր, իմու Բըօկրամ

Սազըգ Գալիսէրի միւթէսա
րըֆը ձէմալ պէյ, կէչէն սէնէ տէ
ֆաթլէ չէհրին իսլամ միւթէ-

Բըֆուրընտան ալ օլունմուշ տըր
իշպու հալ ժէօն թիւրք հիւքիւ-
մէթինին մագստի ֆէստաքեա-

Սուլթան վէլիահտ Եուսուֆ
իզգէթտտին էֆէնտի իլէ պէրա-
պէր Սըրպ գըրալընը գապուլ իթ-

Սեյանիկտէն ժէնէրալ ճա-
վիտ բաշանըն Եթէնի պիր Բաբըրթը
տէյօր քի՝ Գօօվա վիլայէթինտէ

Իքէք Էհալիսի վէրկիլէրի էօ-
տէմաք իսթէմէյօր, պու շէհրին
չարալընը գաբալմըշ տըր շիքա-

Հիւքիւմէթ ասայիշին իւզասը
իշիւն շէտիտ թէտպիլէրէր էլէ
ալմայա գարար վէրմիշ տիր

Պուլիարիա սինօրը իւզէրին
տէ սօն կիւնլէրտէ իքի նօգթա-
տա Պուլկար ասքէրլէրի-թիւրք

ՏԱԻԻԼԻՑԷ

Հաշիթլի Չար Ֆէրտիւնա՝ տ
հազրէթլէրի բազար-Էթթէսի կիւ-
նիւ ալիսի վէ Բէֆազաթընտա

Սըրպ գըրալը Բէթսըն Սա-
մօլիթ թարիքի իլէ Սօֆիայա վէ
օրատան Ֆիլիպէտէն կէչէրէք

Տընկիւնիկիմ խուսուսի պիր
թէլէկրաթընա նազարէն, մարտ
15 տէ սինօր պօլընտա Էթիւնէտէն

Քէչա Գըրըլ ալահտան վ.
Բօյրայա վէրիլէն պիր թէլէկրա-
ֆա պինաէն, օրատա տախի թիւրք

Սաֆլէթ նամ լիուճուգլը
թիւրք գըրը Բահօվայա կէթիւ-
րիւպ պիր բաբաս վասիթասը իլէ

Ե Ո Ւ Ն Ա Ն Ի Ո Տ Ա Ն

Իթթիհատը ասքէրիէ Մէճիւսի
Միլիթի թէճէմմիւ իթթիհատէք ի-
շիւն գըրալտան Իւքազ չըգարմա-

Բ Ո Ւ Ս Ի Ա

Ֆիլիանտիա իշիւն Բուս գապի-
նէսի Եթէնի պիր գանունը Էսապը
թէրթիպ իտուպ, Տումանըն թաս-

Պու գանուն Տումանըն տէմօ-
կրատ, լիպէրալ սօսիալիսթ վէ
իսլամ մէպուսարընըն շէտիտէն

Ֆիլիանտիա Տէլթի մէզըիւր
գանունտան տօլայը միւթէնիւր
օլուպ, Չարլարըն վատլարընա վէ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՆԹԻԿԱՆ

ԳԵՐՏԱԿ

Նախկին Արքեպիսկոպոս Գեորգի
մայր, փողոց Օսկուն քի 12

Կը պտտաւտէ չփի վրայ արանց
յատուկ զգեստներ վերջին նորաձեւու-
թեամբ ֆրանսական ու Գերմանական

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՉԱԽԻՐԷ

Table with exchange rates for various currencies and goods, including gold, silver, and different types of oil.

ԳԱԳԱԼԻՑԷ

Վառնա Բիւրացիւնտա պազալիլէ
մալլէրին պու կիւնքի ֆիլիպիլ, ալթիւ
Փրանք իլէ

Table with exchange rates for various currencies and goods, including gold, silver, and different types of oil.

ԿԵ ՄԱԽՈՒԻՆ

Սիւզէնի Էնտի Էթթէնաներ
գիւրամատչելի գնեքով. Ով որ
պէտք ունի թող գիմէ Իրաւունքի

Լ Ո Ւ Ս Ա Ր Ե Ր - Ա Ր Ե Ւ

Երկրեայ Թերթ Աղապին
ու Բազաթական Բաժնեգին
տարեկան 15 ֆր.

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԲԵՐ

«Իր աւուսը» ի խմբագրա-
տունէն կարելի է ստանալ
Հետեւեալ գիրքերը.
ՂԱՐԻՊ ԱԽՊԷՐ գին 1 ֆր

Издатель: X. Куприянов
Տպարան «Իրաւունքի» Վառնա